

***Dobrá práce a mobilita za
spravedlivých podmínek v Evropě
sociálního pokroku***

***Strategický a akční plán
Meziregionální odborové rady
Labe-Nisa na období 2011-2013***

IGR
MRZ
MEROR

Elbe-Neiße
Łaba-Nysa
Labe-Nisa

Meziregionální odborová rada (MEROR) Labe-Nisa se už od svého založení v roce 1993 zasazovala za solidární rozvoj pohraničních oblastí v Evropské unii. Ve své činnosti prosazuje myšlenku vyrovnávání stávajících rozdílů a soudržnosti sousedních zemí a regionů. MEROR se profiloval jako sociální svědomí regionu a přispěl k integraci společného pohraničí.

Předpokladem solidárního a vyváženého vývoje v pohraničí je sociální Evropa, v níž dochází k aktivnímu překonávání hospodářských a sociálních rozdílů. Sociální pokrok v Evropské unii nedokázal udržet krok s rozvojem jednotného vnitřního trhu. Evropské unii tak hrozí nebezpečí, že bude vnímána spíše jako ohrožení než jako hybná síla sociální spravedlnosti v Evropě.

Finanční a hospodářská krize dále posílila striktní zaměření Evropské unie a jejích členských států na ekonomicko-liberální krédo. V centru pozornosti strategií je:

- flexibilizace trhu práce,
- kapitalizace systémů sociálního zabezpečení a
- privatizace veřejného majetku a veřejných služeb.

Politika rozpočtových škrťů v zemích Evropské unie vede k tomu, že náklady spojené s krizí nemají hradit ti, kteří ji způsobili, nýbrž jsou přenášeny na všechny obyvatele, zejména na sociálně slabé. Vinou rozpočtových škrťů v oblastech investic, vzdělávání, práce s mládeží, sociálních dávek, mezd a platů dochází k masivnímu ohrožení budoucnosti lidí a dalšímu prohloubení hospodářských a sociálních rozdílů v Evropě. Avšak základním předpokladem důvěry lidí v evropskou myšlenku je aktivní podpora sociální Evropy.

Evropa musí něco podniknout proti tomu, aby se členské státy předháněly v konkurenci o co nejnižší úroveň sociální ochrany a ochrany zaměstnanců. Musí být vytvořena rovnováha mezi růstem, ekologickým pokrokem a sociální soudržností.

Vytváření sektorových sítí

Na území Meziregionální odborové rady Labe-Nisa bylo v uplynulých letech dosaženo značného pokroku v oblasti vytváření sektorových sítí odborových svazů a orgánů zastupujících zaměstnance na podnikové úrovni. Jako příklad lze uvést textilní průmysl, zdravotnictví, kovoprůmysl a železnice. V rámci těchto odvětvových aktivit se vytvořily kooperační sítě, které se věnují jak podnikové problematice, tak i problematice strukturální politiky a politiky zaměstnanosti. Přispělo to k posílení významu sociálního dialogu v pohraničí.

Ke zlepšení životních a pracovních podmínek musí v podstatné míře přispět výsledky kolektivního vyjednávání sjednané v příštích letech. Kolektivní smlouva vyššího stupně sjednaná v německém ocelářském průmyslu, která zakotvuje zásadu rovného zacházení s agenturními zaměstnanci a kmenovými zaměstnanci podniků, je dobrým příkladem možností odborových svazů při nastavování podmínek. Dojde k posílení přeshraniční výměny poznatků a zkušeností a podpory v oblasti politiky kolektivního vyjednávání.

Aktivity Meziregionální odborové rady Labe-Nisa

- Výměna poznatků a zkušeností o cílech a strategiích politiky kolektivního vyjednávání v jednotlivých státech;
- Akce s názvem „Strategie a odpovědi politiky kolektivního vyjednávání v krizi“;
- Podpora při vytváření a rozšiřování sektorových sítí v trojzemí;
- Podpora odborových svazů při získávání dotačních prostředků;
- Zprostředkování odvětvových a podnikových kontaktů.

Odborníci z České republiky a Polska už dlouhou dobu poukazují na nedostatek kvalifikovaných pracovníků v určitých odvětvích. Zároveň se obávají, že to může způsobit pokles investic v regionu vinou absence kvalifikovaných pracovníků. Nedostatek kvalifikovaných pracovníků se už projevuje v oblasti zdravotnictví a sociální péče. Ohledně zaměstnávání kvalifikovaných pracovníků ze zahraničí na území Saska zastáváme názor, že pomocí těchto pracovníků by sice v ojedinělých případech bylo možné kompenzovat stávající nedostatek kvalifikované pracovní síly v Sasku, avšak zásadně by se mělo upustit od náborových aktivit zaměřených na odlákání kvalifikovaných pracovníků ze sousedních zemí ve prospěch trvale udržitelného rozvoje lidských zdrojů ve vlastní zemi.

Vzhledem k demografickému vývoji na celém území severočesko-sasko-dolnoslezského trojzemí by se měly spíše vytvářet společné přeshraniční metodické přístupy zaměřené na udržení mladých lidí v regionu. Stěžejními aspekty jsou v této souvislosti boj proti nezaměstnanosti mládeže, zlepšení podmínek odborného vzdělávání, ale i pracovních a životních podmínek mladých lidí v trojzemí. V této souvislosti může přeshraniční partnerství EURES-TriRegio poukázat na perspektivy, které v trojzemí existují na regionální úrovni.

Aktivita Meziregionální odborové rady Labe-Nisa

- Rozšíření kontinuální spolupráce mladých odborářů;
- Vytvoření Rady mladých MEROR Labe-Nisa;
- Informovanost o životních a pracovních podmínkách ve všech třech státech;
- Iniciativy na vytvoření podmínek pro uznávání vzdělání a profesních kvalifikací;
- Vytvoření interkulturních nabídek pro mladé lidi;
- Vzdělávací a volnočasová nabídka pro mládež v pohraničí;
- Posílení spolupráce s jinými svazy/sdruženími a organizacemi;
- Zpracování metod získávání nových členů odpovídajících cílové skupině mladých lidí.

Proto požadujeme zavedení účinné povinnosti pro Evropskou unii, aby soustředila své snahy na dosahování sociálního pokroku. Jako protínávrh k rostoucí se konkurenci prosazujeme princip solidarity v obnovené Evropě. Naším cílem je zajistit dobrou práci a mobilitu za spravedlivých podmínek v sociální Evropě. Od toho se odvíjejí také naše cíle a aktivity v oblasti hospodářské a sociální politiky i politiky zaměstnanosti.

Meziregionální odborová rada Labe-Nisa úzce spolupracuje s národními konfederacemi odborových svazů a jejich organizačními jednotkami vč. jejich členských odborových svazů, ale i s Evropskou odborovou konfederací.

Nepřijatelný je pro nás nárůst pravicově extremistických postojů a seskupení v Evropě i v pohraničí. Jsme rozhodnutí, že v rámci společné přeshraniční činnosti budeme těmto tendencím nadále rezolutně čelit.

Aktivita Meziregionální odborové rady Labe-Nisa

- Šíření meziregionálních iniciativ prostřednictvím zlepšené komunikace s centrálními výkonnými orgány odborových konfederací a svazů;
- Zintenzivnění spolupráce meziregionálních odborových rad s Evropskou odborovou konfederací;
- Posílení postavení meziregionálních odborových rad ve vztahu k Evropské komisi;
- Boj proti pravicovému extremismu prostřednictvím společných akcí.

Strukturální politika

Cílem strukturální politiky Evropské unie je snižovat stávající rozdíly v úrovni ekonomického rozvoje jednotlivých regionů a překonávat nezaměstnanost. Vzhledem k existujícím deficitům pohraničních území v oblasti struktury hospodářství, kapacit výzkumu a vývoje (VaV), jednotlivých měř zaměstnanosti a účasti obyvatel na celoživotním vzdělávání je nutně potřeba podniknout konkrétní kroky. Místo potřebných investic do budoucnosti lidí a regionu však následkem plánovaných rozpočtových škrťů hrozí nebezpečí, že dojde k dalšímu zvětšení existujících rozdílů.

Meziregionální odborová rada Labe-Nisa se aktivně zasazuje za integraci severočesko-sasko-dolnoslezského pohraničí. V zájmu zmenšení stávajících ekonomických rozdílů a překonání nezaměstnanosti v pohraničí se zasazujeme za úzké propojení hospodářské politiky s politikou zaměstnanosti, resp. trhu práce. Naší povinností je dodržovat a prosazovat stávající pracovní a sociální standardy. Při nastavení podmínek restrukturalizace v pohraničí se MEROR Labe-Nisa zasazuje za vytváření a stabilizaci regionálních kooperačních sítí a klastrů.

Vzhledem k obdobným problémům jednotlivých regionů není možné, aby dosah regionálních strategií končil na státních hranicích. V pohraničních regionech musí být zpracovány meziregionální strategie strukturální politiky, jejichž cílem musí být trvale udržitelných a perspektivní rozvoj. Pokrok dosažený v jednom regionu nesmí vést k regresivnímu vývoji nebo k problémům v některém ze sousedních regionů.

Moderní meziregionální strukturální politika si vyžaduje rozsáhlé přeshraniční koncepce regionálního rozvoje v trojzemí, zahrnující mj. rozvoj jednotlivých hospodářských odvětví, trhu práce i trhu příležitostí odborného vzdělávání, demografický vývoj, ale i aspekty (komunitního) plánování potřeb sociální práce a služeb.

Aktivity Meziregionální odborové rady Labe-Nisa

- Aktivity zaměřené na prosazování „Dobré práce v trojzemí“;
- Informace a poradenství o pracovních a sociálních standardech ve všech třech státech;
- Aktivity zaměřené na dodržování pracovních a sociálních standardů na území EURES-TriRegio;
- Průběžné monitorování trhu práce v pohraničí;
- Přeshraniční opatření k omezení agenturního zaměstnávání;
- Vývoj a realizace modelových projektů v oblasti rozvoje lidských zdrojů;
- Výměna poznatků a příprava iniciativ v oblasti legislativy upravující veřejné zakázky.

Mládež a odborné vzdělávání

Kvůli nedostatku míst odborného vzdělávání a pracovních příležitostí a z důvodu nízkých příjmů v uplynulých letech region opustilo mnoho mladých lidí, kteří si našli práci nebo možnosti odborného vzdělávání v jiných evropských regionech. V Sasku to už ve spojení s nízkou porodností mělo za následek výrazné změny věkového složení obyvatelstva. Také v České republice a Polsku dojde v příštích letech k poklesu podílu mladých lidí na celkové populaci.

Mladí odboráři v pohraničí považují za svůj úkol, společně vytvářet životní a pracovní perspektivy pro mladé lidi v trojzemí. Jejich snahou je přispět k integraci a ke zlepšení situace mladých lidí na trhu práce v Evropě.

Mládež a mladí pracovníci patří k nejmobilnějším skupinám obyvatel trojzemí. Z hlediska odborových svazů by se měl rozvoj lidských zdrojů řídit principy přeshraniční perspektivy a trvalé udržitelnosti. V zájmu zaměstnanosti v pohraničí je nezbytné, aby si jednotlivé státy nejdříve splnily své vnitrostátní úkoly v oblasti prvotního odborného vzdělávání, dalšího profesního vzdělávání vč. zvyšování kvalifikace, i zvyšování kvalifikace nezaměstnaných. Náborové aktivity zaměřené na odlákání kvalifikovaných pracovníků ze sousedních území výhledově povedou k problémům v těchto regionech, jelikož jejich potřeba kvalifikované pracovní síly je z důvodu stejné struktury prioritních ekonomických odvětví značně podobná.

Evropská komise a Evropský parlament se vyzývají k výraznější podpoře nabídek informací a poradenství poskytovaných odborovými svazy v přeshraničních partnerstvích EURES a konkrétně také na území EURES-TriRegio a k navýšení rozpočtu pro činnost přeshraničních partnerství EURES v příštích rozpočtových obdobích. Svobodný stát Sasko se vyzývá, aby v rámci implementace směrnice EU o službách buďto sám poskytoval, nebo finančně podporoval nabídky specifických informací a poradenství.

Na ochranu mobilních zaměstnanců i podnikatelských subjektů před dumpingem a nekalou soutěží je nezbytně nutné rozšířit rozsah platnosti a účinnosti zákona SRN o vysílání pracovníků (zákon o závazných pracovních podmínkách při přeshraničním vysílání pracovníků) na všechna odvětví a zavést zákonnou minimální mzdu ve výši 8,50 eur/hod. Prostřednictvím efektivních kontrol musí být zajištěno dodržování pracovních a sociálních standardů platných v místě výkonu práce, a sice pro všechny zaměstnance bez ohledu na jejich původ. Do zákonů o zadávání veřejných zakázek musí být zahrnuta ustanovení ukládající povinnost dodržovat platné kolektivní smlouvy, minimální mzdy a normy MOP (ILO).

Obzvláště velké nebezpečí sociálního dumpingu hrozí v případech přeshraničního dočasného přidělování agenturních zaměstnanců. Na ochranu agenturních zaměstnanců i kmenových zaměstnanců podniků před pracovním a sociálním dumpingem je potřeba prosadit princip rovného odměňování („equal pay“), nebo přinejmenším zapracování minimálních mezd sjednaných členskými odborovými svazy německé odborové konfederace DGB v kolektivních smlouvách vyššího stupně do zákona SRN o vysílání pracovníků, kontrolu dodržování v cílové zemi a rozsáhlejší spolumozhodovací pravomoci pro podnikové rady zaměstnanců, resp. základní odborové organizace, a to jak u zaměstnavatelů-uživatelů, tak i v samotných agenturách práce, které agenturní zaměstnance uživatelům dočasně přidělují.

Veřejné služby zaměstnanosti, které provádějí zprostředkování do zahraničí, by při přeshraničním zprostředkování měly klást zvláštní důraz na dodržování pracovních a sociálních standardů v podnicích, jimž jsou zaměstnanci zprostředkováni. Samozřejmě musí být vyloučeno zprostředkování zaměstnání v případech, v nichž by mzdy byly v rozporu s dobrými mravy.

Jako první krok je nutně potřebné zlepšit deficitní situaci v oblasti dostupnosti údajů na úrovni pohraničního regionu ohledně prognóz demografického vývoje, počtů absolventů (různých typů) škol, potřeb pracovní síly v podnicích, přeshraniční mobility pracovníků (přeshraniční pracovníci, vyslaní zaměstnanci, sezonní pracovníci atd.).

Koncepce regionálního rozvoje by měly vyústit do strategie pro trojzemí v r. 2020. Za tímto účelem požadujeme zřízení hospodářského a sociálního výboru složeného ze zástupců vlád, odborových svazů a zaměstnavatelů, jehož úkolem by mělo být průběžné projednávání přeshraničních problémů a perspektiv dalšího rozvoje, zpracovávání konkrétních cílů, hodnocení dosažených výsledků a revize strategií. Tímto způsobem by bylo možné odstranit jeden ze stěžejních nedostatků Lisabonské strategie spočívající v absenci „aktivní participace zainteresovaných stran“ („ownership“) z regionální úrovně a z řad sociálních partnerů. Severočesko-sasko-dolnoslezské trojzemí by tak mohlo sehrát roli evropského průkopníka, kdyby přímo v místě přispělo ke konkrétní implementaci strategie Evropa 2020, a to na základě principů sociálního partnerství a přeshraniční spolupráce.

Meziregionální strategie s názvem „Trojzemí 2020“ by měla být základem, z něhož budou vycházet dotační nástroje Evropské unie, členských států i regionů. Nástroje finanční pomoci musí sloužit k zajištění zaměstnanosti a vytváření nových pracovních příležitostí v regionu.

Aktivita Meziregionální odborové rady Labe-Nisa

- Iniciativy zaměřené na zpracování strategie pro trojzemí v r. 2020;
- Trojstranná akce zaměřená na zpracování koncepce „Trojzemí 2020“;
- Podpora sociálního dialogu v pohraničí;
- Příprava modelových projektů pro zapojení zaměstnanců do procesu nastavení společného přeshraničního prostoru hospodářství a práce;
- Posílení metodických přístupů regionální politiky v rozpočtových debatách EU a členských států;
- Spolumozhodování při nastavení strukturálních fondů EU na období po r. 2013.

Liberalizace veřejných služeb

Kurs rozpočtových škrťů vlád České republiky, Německa i Polska povede k dalšímu zhoršení beztlak už mizerné finanční situace v oblasti služeb ve veřejném zájmu a k další liberalizaci veřejných služeb. Z veřejného sektoru se vyčleňuje stále více institucí spadajících do oblasti státních a komunálních služeb ve veřejném zájmu: poštovní a telekomunikační služby, dopravní podniky a podniky komunálních služeb, nemocnice, bezpečnostní služby atd. Má to dopady jak na kvalitu poskytovaných služeb, tak i na pracovní podmínky a podmínky pro spolurozhodování zaměstnanců v podnicích.

My, odbory, považujeme veřejné služby za nepostradatelné ze sociálních a ekonomických důvodů a také za nezbytné pro soudržnost regionů v EU. Tyto služby musí mít vysokou kvalitu a být dostupné a zaplatitelné pro všechny.

Aktivita Mezuregionální odborové rady Labe-Nisa

- Podpora celoevropských aktivit Evropské odborové konfederace;
- Vzájemná informovanost o reformách veřejných financí a o sociální a daňové politice ve všech třech státech;
- Sektorový dialog na téma privatizace veřejných služeb (např. nemocnic).

Politika zaměstnanosti

Cílů formulovaných v Lisabonské strategii do roku 2010, spočívajících ve zvýšení míry zaměstnanosti na 70 % u osob v produktivním věku (15 - 64 let), 60 % u žen a 50 % u starších osob, se v trojzemí severních Čech, Saska a Dolního Slezska nepodařilo dosáhnout. Ve všech třech zemích došlo spíše k posílení trendu k nejisté a špatně placené práci. Vzrostl objem agenturního zaměstnávání a překérních forem zaměstnanosti.

Finanční krize odhalila bezbrannost určitých skupin zaměstnanců, jako jsou např. agenturní zaměstnanci nebo mobilní zaměstnanci. Právě tyto zaměstnanci jako první ztratili zaměstnání, což vyvolalo vlnu zpětné migrace do zemí jejich původu napříč celou Evropou.

Místo toho, aby z krize vyvodily příslušná poučení a postaraly se o vyšší míru sociálních jistot, vsadily vlády na ještě vyšší míru flexibility a nižší úroveň sociálních jistot. Prekérní formy zaměstnání a agenturní zaměstnávání se v současnosti opět rozmáhají.

Řada rozhodnutí Evropského soudního dvora měla za následek zhoršenou ochranu přeshraničně pracujících zaměstnanců, protože došlo k omezení zaměstnaneckých a odborových práv a původní záměr směrnice EU o vysílání pracovníků byl obrácen zcela naopak. Proto odbory požadují zavedení účinné povinnosti pro EU soustředit své snahy na dosahování sociálního pokroku, aby v případě eventuelních sporů měla základní sociální práva přednost před hospodářskými svobodami. Ze směrnice EU o vysílání pracovníků se v souladu s jejím původním záměrem musí opět stát minimální standard, který bude respektovat systémy odměňování sjednané na vnitrostátní úrovni. Vzhledem k evropeizaci trhů práce potřebuje strategie „Evropa 2020“ jasné sociální zaměření na Evropu se spravedlivými pracovními standardy, vyšší úrovní jistot pro zaměstnance a musí se rovněž přihlásit k dobré a důstojné práci.

V oblasti volného pohybu pracovníků a služeb v EU odbory stavějí do popředí jednak princip místa výkonu práce podle zásady „stejně mzdy za stejnou práci na stejném místě“, a jednak také koncepci „dobré práce“ a „mobility za spravedlivých podmínek“. Konkurence mezi regiony a podniky nesmí probíhat na úkor zaměstnanců a nesmí vést k negativní spirále v oblasti pracovních, sociálních a mzdových standardů. Existující standardy musí platit pro všechny zaměstnance bez ohledu na jejich původ.

Vytvořením neomezeného volného pohybu pracovníků a služeb v EU k 1. květnu 2011 dojde v trojzemí k výraznému nárůstu zájmu o přeshraniční zaměstnávání. V pohraničí severních Čech, Saska a Dolního Slezska, v němž dochází k bezprostřednímu střetu rozdílných systémů a úrovní odměňování, pracovních a sociálních standardů, spočívá stěžejní výzva v nastavení spravedlivých podmínek pracovní mobility.